

Saida Zunnunovaning ijodida tabiat tasviri

Tozagul Pardabayevna Dusanova
Abdugʻafur Eshonkulovich Mamatov
Jizzax davlat pedagogika universiteti

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada XX asr oʻzbek adabiyotining yorqin namoyandasi Saida Zunnunovaning sheʼriy ijodida tabiat tasvirining badiiy-estetik, semantik va falsafiy jihatlarini tahlil qilinadi. Shoiraning lirik asarlarida tabiat obrazlari inson ruhiyati, ayol qalbi, milliy tafakkur va ijtimoiy voqelik bilan uzviy bogʻliq holda namoyon boʻlishi ilmiy asosda yoritiladi. Tadqiqot IMRAD modeli asosida olib borilib, matn tahlili, semantik va qiyosiy metodlardan foydalanildi. Natijalar shuni koʻrsatadiki, tabiat tasviri Zunnunova ijodida badiiy bezak emas, balki chuqur maʼno yuklovchi poetik vosita sifatida xizmat qiladi.

Kalit soʻzlar: Saida Zunnunova, oʻzbek sheʼriyati, tabiat tasviri, lirik obraz, metafora, milliy landshaft

The image of nature in the work of Saida Zunnunova

Tozagul Pardabayevna Dusanova
Abdugafur Eshonkulovich Mamatov
Jizzakh State Pedagogical University

Abstract: This article analyzes the artistic, semantic, and philosophical aspects of nature imagery in the poetry of Saida Zunnunova, a prominent representative of 20th-century Uzbek literature. The study reveals how natural images are interconnected with human emotions, female lyrical consciousness, national mentality, and social reality. Based on the IMRAD structure, textual, semantic, and comparative methods were applied. The results indicate that nature imagery in Zunnunova's works functions as a profound poetic tool rather than a mere decorative element.

Keywords: Saida Zunnunova, Uzbek poetry, depiction of nature, lyrical image, metaphor, national landscape

KIRISH (INTRODUCTION)

Adabiyotshunoslikda tabiat tasviri shoir va yozuvchining estetik qarashlarini, ichki kechinmalarini hamda ijtimoiy munosabatlarini ochib beruvchi muhim badiiy unsur hisoblanadi. Tabiat obrazlari orqali ijodkor inson ruhiyati va borliq oʻrtasidagi

munosabatni ifodalaydi. O'zbek adabiyotida bu an'ana qadimiy ildizlarga ega bo'lib, mumtoz adabiyotdan tortib zamonaviy she'riyatgacha uzluksiz davom etib kelmoqda.

XX asr o'zbek she'riyatida ayol shoira sifatida o'ziga xos poetik olam yaratgan Saida Zunnunovaning ijodi ushbu jarayonda alohida ahamiyat kasb etadi. Uning she'rlarida tabiat tasviri nafaqat tashqi manzara, balki lirik qahramonning ichki holatini ifodalovchi badiiy vosita sifatida namoyon bo'ladi. Shoira tabiat orqali ayol qalbining nozik kechinmalarini, hayotga munosabatini va davr ruhini ochib beradi.

METODLAR (METHODS)

Mazkur tadqiqot sifatli ilmiy tahlil metodlariga asoslangan. Asosiy metodlar sifatida adabiy-matn tahlili, semantik tahlil, qiyosiy yondashuv va nazariy manbalarni o'rganish usullari qo'llanildi. Tahlil jarayonida Saida Zunnunovaning turli yillardagi she'riy to'plamlaridan tanlangan namunalar asos qilib olindi.

Matn tahlili davomida tabiat obrazlarining badiiy vazifasi, ularning lirik qahramon ruhiyati bilan bog'liqligi va ramziy ma'nolari aniqlandi. Qiyosiy metod orqali Zunnunovaning tabiat tasviri boshqa zamondosh shoirlar ijodi bilan solishtirildi.

NATIJALAR (RESULTS)

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, Saida Zunnunova ijodida tabiat tasviri bir nechta asosiy funksiyalarni bajaradi. Birinchidan, tabiat obrazlari lirik qahramonning ruhiy holatini ifodalashda xizmat qiladi. Bahor, yomg'ir, quyosh kabi obrazlar umid, quvonch va yangilanish ramzi sifatida talqin etiladi.

Ikkinchidan, tabiat tasviri milliy landshaft bilan bog'liq holda tasvirlanadi. Dala, bog', paxta, shamol kabi obrazlar o'zbek xalqining turmush tarzi va mentalitetini aks ettiradi. Uchinchidan, tabiat falsafiy mushohada vositasi sifatida qo'llanilib, vaqt, umr va hayot mazmuni haqida chuqur fikr yuritishga undaydi.

MUNOZARA (DISCUSSION)

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, Saida Zunnunovaning tabiat tasviri individual poetik tafakkur mahsulidir. Shoira tabiatni inson hayoti bilan bog'lab, badiiy umumlashtirishga erishadi. Bu jihat uni zamondosh shoirlardan ajratib turadi va ijodiga o'ziga xoslik bag'ishlaydi.

Zunnunova she'riyatida tabiat tasviri ko'pincha ayol lirizmi bilan uyg'unlashadi. Nozik tasvirlar, yumshoq ohang va ramziy obrazlar shoiraaning estetik didini namoyon etadi.

XULOSA (CONCLUSION)

Xulosa qilib aytganda, Saida Zunnunovaning ijodida tabiat tasviri murakkab va ko'p qatlamli badiiy hodisa hisoblanadi. U inson ruhiyati, milliy tafakkur va falsafiy qarashlarni bir butun holda ifodalaydi. Mazkur tadqiqot shoiraaning poetik merosini chuqurroq anglashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Zunnunova S. Qizingiz yozdi. – Toshkent, 1948.
2. Zunnunova S. Gullar vodiysi. – Toshkent, 1954.
3. Zunnunova S. Nilufar. – Toshkent, 1972.
4. Karimov N. XX asr o‘zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent, 2004.
5. Normatov U. Lirik va obraz. – Toshkent, 1998.